

BISERIC'A si SCOL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literaria si economica.

Ese o data in septemana: Duminec'a.

Pretiuulu abonamentulu:		Pretiuulu insertiuniloru:		Correspondintiele sè se adreseze Redactiunei dela „BISERIC'A si SCOL'A“ in Aradu, la institutul pedagogicu-teologicu, éra banii la secretariatulu consistoriului romanu ortodoxu din Aradu.
Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . .	5 fl.— cr.	Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu	cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte	
„ „ „ „ 1/2 anu . . .	2 „ 50 „	4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.		
Pentru Romani'a si strainetate pe anu .	7 „ — „			
„ „ „ „ 1/2 „ 3 „	50 „			

Caracterulu supranaturalu alu crestinismului.

(Fine.)

Cátu de multu corespunde revelatiunea divina dorintieloru sufletului, se vede din impregiurarea, cà tóte popórele pangane inca si filosofi mai celebri din anticitate o declarau possibila si erá chiar o dorintia a loru. Pitagora dice: „Omulu se luere numai ce este placutu lui Ddieu, dar acést'a nu va poté scí usioru, decumva Ddieu séu o fiintia spiritala mai inalta nu-lu va instrua si nu-lu va luminá foculu divin. ¹⁾ Platone si Socrate invetia: „Religiositatea este virtute, insa afora de Ddieu nime nu-o póte propune.“ ²⁾ Plutimu oceanulu viforosu alu vietii cu surparea adeverului; si daca nu ne va lucí steu'a conducátore, revelatiunea, bare'a nóstra nici candu nu va ajunge la limanulu pacii si-a adeverului. ³⁾ Acésta convingere comuna ginteloru nu e falsa, ea e inradacinata adencu in sufletulu loru, si atesta revelatiunea primordiala, carea nici candu nu s'a stinsu.

Platone si Aristotele ne aviséza la traditiunile betrane, ca si la isvorulu adeveruriloru divine si umane. Candu Atenienii au intrebatu pe oracolulu din Delfi, ce religiune se-si aléga, li-a respunsu: „Religiunea strabuniloru“; dar strabunii nostri si-au schimbatu de multe ori religiunea, observara Atenienii, deci care se urmamu? „Urmati cea mai buna“ respunse éراسi oracolulu. Cea mai buna insa, dupre Cicerone, nu e alt'a, decâtu cea mai vechia, care e mai apropiata de Ddieu; pentrucà in respectulu timpului, lumea vechia câtu e mai aprópe de Ddieu, cu atátu a cunoscutu mai bine adeverulu. ⁴⁾ Fichte dice: „O fiintia spiritala a educatu pre ómenii d'antaiu, intocmai dupa cum spune scriptur'a“. Astfelu toti adeveratii genii deducu esistinti'a revelatiunei din faptele istorice necontestabile.

In fine câtu de multu corespunde revelatiunea divina firei cei rationale a omului, se justifica prin

celu mai mare evenimentu in istori'a lumei, prin convertirea cea rapede la crestinismu a omenimeii culte, prin insufletirea, cu carea si astadi atâtea popóre barbare primescu invetiaturile mantuitoare dela misiionarii crestini. Multa dreptate avea dar Tertulianu se dica: „Acést'a dovedesce cà, spiritulu dupa natur'a sa, e crestínu. ¹⁾ Spiritulu nostru, doresce fierbinte revelatiunea divina, acést'a corespunde fiintiei lui interne si-i satisface pe deplinu dorintiele lui. Ci óre nu se contrarieze cu acést'a dorintia a sufletului ideia supranaturalului, dupre care bunatatile lui intrecu tóte facultatile si pretensiunile naturei nóstre? Daca privimu natur'a omului in starea, in carea potea fi creata de Ddieu (status naturae purae) atunci se contrarieza; insa nici decum nu se contrarieza, daca privimu omulu in starea faptica in carea l'a creatu Ddieu (status naturae elevatae) adeca abundatu cu daruri supranaturale, pe care pierdiendule, in urmarea pecatului stramosiescu, e fórte naturalu, cà sufletulu ca copilulu prebeagu, esilatu din cas'a parintésca, suspinandu privesce la locuinti'a sa din raiu, unde petrecu-se dilele de auru. Scimu mai de parte, cà supranaturalulu nu nimesce, ci din contra nobilitéza de multeori ce e naturalu, ilu perfectiuneza si-lu apropia de sine; si cu tóte cà n'avemu facultati trebuintióse pentru actiunile supranaturale, avemu totusi capabilitatea; acésta e o caracteristica a fiintiei rationale, càci santieni'a si perfectiunea supranaturala, de si nu-su facultati proprie naturale, insa, negresitu, in considerarea atotu puternicei si a bunatatii lui Ddieu, ele sunt possibile, ba inca fórte coincidu cu natur'a omului.

Asiadara, naturalismulu privindu de nepossibilu supranaturalulu, cà adeca Ddieu cu atotu puternici'a sa a potutu face pe omu capabilu de bunulu supremu, ér din amórea sa nemarginata l'a potutu ridicá din cenusia la glori'a divina: elu contradicandu-se cu ratiunea insasi, néga si dreptulu supremu a-lu libertatii divine, ér in fiinti'a rationala néga chipulu si asemenaren lui Ddieu, si demnitatea sufletului cu-

¹⁾ Jamblicus in vita Pythagorei initium.

²⁾ Alcibiade II.

³⁾ Phaedrus pag. 85.

⁴⁾ De leg. II. 19. Tuscul I. 12.

¹⁾ Apologet. lib. II. c. 17.

prinse in acestea, precandu, „Glori'a lui Ddieu este, ca se aiba fii sie-si asemenea, partasi in glori'a sa.“ (Gloria Dei est, filios habere sui similes, et suae gloriae participes.) ¹⁾ De aci se vede, ce injosire pentru Ddieu si omulu creatu dupa chipulu seu, cuprinde in sine religi'a naturala si rationala.

Doctrin'a rationalismului, dupa carea mintea omului este atatu de libera si independenta, incatu Ddieu nu-i pote comanda credinti'a, porta evidentu semnul minciunei si a blasfemiei. Din ordinea creatiunei si a providintiei urmaza de sine, ca independenti'a ori carei fapture, asia si a omului, nu e neconditionata seu absoluta; acest'a se cuvine numai lui Ddieu, fiinti'a cea mai perfecta, singura suverana in tota puterea cuventului. Suveranitatea omului, ca si creatura, fiintia contingenta, este numai relativa, conditionata. Pentruca elu necesarminte aterna dela Ddieu, creatoriulu si conservatoriulu seu, si numai din vointi'a lui Ddieu esista si lucrza omulu. Asiadara, elu numai intru atata e suveranu si independentu, incatu Ddieu voiesce. Din acesta consideratiune, omulu nu trebuie se abuseze de suveranitatea si libertatea dobandite dela creatoriulu, tindiendu a rumpe legatur'a ce esiste intre sine si Ddieu, si a pretinde o suveranitate seu independenti'a absoluta, neconditionata. Astfelu de independentia sta in contradicere cu realitatea omului, e contra naturei, e o minciuna si servilismu. Libertatea omului are numai unu scopu, si forte nobilu, a se cuceri inaintea idealului perfectiunei, inaintea lui Ddieu, si a nisui ca se apropia totu mai multu de acestu idealu. De cateori dara Ddieu comanda credinti'a in lucrurile necuprinse de minte, precum sunt santele mistere, acest'a nu contradice nici decatu libertatei omului; ma, mintea insasi spune, ca Ddieu nu pote comanda o credintia contraria mintii, altfelu Ddieu ar veni in contradicere cu sine.

M. B.

Serbatoarea instructiunei publice in Romania.

In Romani'a diu'a de 29 Iuniu, a santiloru apostoli Petru si Pavelu, are unu caracteru serbatorescu indoitu. Biserice'a serbeza in ea memori'a apostoliloru evangeliului, ai luminei universsle, er natiunea serbeza triumfulu evangeliului, progresulu culturai nationale. Acestu momentu se serbeza in Romania cu o deosebita solemnitate, Domnitoriu, Ministru, Prelatu, Profesoru, elevu, toti impreuna serbatorescu diu'a cu carea se termina anulu scolasticu. Momentulu mai solemn in sa se cuprinde in distribuirea premiiloru pentru elevi. Domnitoriulu insusi incununa cu laurii meritulu fruntile eleviloru, cari s'au destinsu, prin conduit'a si silintiele loru, in cursulu anului scolasticu.

Solemnitatea incheiarei anului scolasticu s'a anuntiatu estimpu de catra ministrulu instructiunei publice tuturoru autoritatiloru scolare si publicului prin „Monitorulu oficialu“, urmandu impartirea premiiloru in acelasi timpu pentru baetii si fetele scoleloru secundare si primare din tote orasiile tieriei, in Bucuresci sub conducerea ministrului, in Iassi prin ingrigirea

directorelui Universitatii, in unire cu consiliulu comunalu, er in alte orasie a le tieriei prin ingrigirea consilierulu comunale in unire cu directorii scoleloru.

In Bucuresci solemnitatea distribuirei premiiloru scolare a avutu locu in 29. Iuniu a. c. in palatulu Universitatii (sala senatului) pentru tote scolele de baieti din capitala.

Diarele din capitala „Timpulu“, „Romania libera“ si „Resboiulu“ scriu ca in acesta di cu multu mai nainte de or'a fiesata prin programu, atatu sal'a senatului josu, destulu de spatiosa, catu si tribun'a publica susu, erau pline de asistenti din tote clasele societatii, adastandu deschiderea solenitatii.

M. S. Domnitoriulu esprimandu inalt'a dorintia de a asista, ca si alta data, la aceste solenitati scolare, la orele 12 si jumetate a si sositu insocitu de Dlu maresialu alu curtii si de unulu din adjutantii domnesci. La coborirea din trasura a fostu salutat de music'a gardei civice, si la scar'a principala primitu de catra domni ministrii, dlu rectoru alu Universitatii, domni membrii ai consiliulu permanentu de instructie si dlu directoru alu ministeriului instructiunei, cari au insocitu pe Mari'a Sa, care si-a luat loculu in faci'a tronului.

Solenitatea s'a inceputu prin „Cantulu Gintei Latine“ de destinsulu nostru poetu V. Alesandri, cantatu de elevii conservatoriului de musica si de ai celoralalte coruri insocite de orchestr'a compusa din professorii si elevii conservatoriului.

Dupa acest'a, Dlu Aronu Florianu vice-presedintele consiliulu permanentu de instructiune, inaintandu in faci'a Mariei Sale a pronuntiatu urmatoriulu frumosu discursu :

Prea Inaltiate Dómne! Presinti'a Augustei persone a Mariei Vóstre la acesta solemnitate, consacrata finerimeii studiöse din diferitele institute de instructiune si educatiune din capitala, spre a-si lua recompens'a diligintii si laborii depuse in cursulu anului scolaru trecut, este prob'a cea mai evidenta de viulu interesu ce Mari'a Vóstra porta progresulu si prosperitatii morale si materiale a tieriei, care cu tota sigurantia si-a incredintiatu destinele in manele Mariei Vóstre.

Candu devis'a timpului in care traimu este progresulu si cea mai mare posibila desvoltare a activitatii omenesci, era forte naturalu ca, dupa esemplulu natiuniloru civilisate, se se creeze si in Romania diferite institute de cultura, in cari tinerimea se-si pota desvolta si a-si face utile facultatile sale fizice si intelectuale, spre onorea tieriei si binele umanitatii.

Seculii trecuti, Prea Inaltiate Dómne, n'au fostu, din nefericire, nici decum favorabili progresulu si culturai Romaniei; si pe candu alte natiuni rivalisau intre densele spre a-si intinde sfer'a ideiloru si cunoscintieloru si a se intrece unele pe altele in descoperiri si inventiuni, de cari ne minunamu astadi, Romanulu cu arm'a la bratiu, se lupta cu eroismu pentru independenti'a tieriei, pentru libertatea si chiaru esistentia ei.

A trebuitu se vina timpi de resuflare, de linisce si pace, pentru a se putea funda si in Romani'a scole si institute de diferite ramuri ale cunoscintieloru omenesci, de arte si sciintie, si apoi prin zelu si activitate, a rescumpara timpulu trecut si a deveni demna de a figura ca membru cautatu si respectatu in concertulu tiereloru culte.

N'avemu pretentiunea, Prea Inaltiate Dómne, de a compara tinerele nostre institute de instructiune si educatiune, cari dateza abia de eri a lalta eri, cu ale altoru tieri mai inaintate, si cari sunt fundate si functioneza de sute de ani, dara, multumita impulsiei patriotice si nationale a guvernului, putem constatá cu o modesta bucurie ca ele, dupa conditiunile in cari se afla, si-dau fructele dorite si asteptate de sete de intriga natiune.

Astfelu scolele rurale dau pe totu anulu cate unu numeru insemnatu de copii dotati cu cunoscintiele elementare

¹⁾ Lessius de perfect. div. lib. XIV. c. I.

cerute de program'a oficiala; din scolele primare urbane de ambe-sexe iese pe fiecare anu unu numeru si mai mare de baeti si fete, cari si-au procuratu cunoscintiele necesare, cerute de o cultura mai ingrijita; seminarele dau preoti petrunsi de misiunea lor si demni de a invetiá pe poporu religiunea si a propagá moral'a evangelica, din scólele de agricultura iesu tineri cu cunoscintie teoretice si practice pentru exploatarea bogatiilor pamentului; scólele de meserii si profesiiu promitu, cá peste pucinu se va emancipá industri'a romana; gimnasele si liceele prepara cu succesu tineri pentru specialitatile universitare, pentru necesitatile statului si pentru a formá o elita de barbati cari se dea tonu societatii; in fine scólele normale de baeti si fete prepara invetiatori si invetiátóre, dotati cu cunoscintie pedagogice, metodice si didactice.

Fiindu recunoscutu, Prea Inaltiate Dómne cá cultur'a si civilizatiunea mai inalta nu se improviseza, Romanulu modestu, nu pretinde a face sfortiari imposibile ca se ajunga curendu marile ideale din secolulu lui Pericle, Augustu si Ludovicu XIV, dar cu credinti'a in Dumnedieu si cu speranti'a in stimularea guvernului, aspiratiunile lui tindu ca prin munca si labóre, prin rabdare si asteptare, celu pucinu se ne apropie de acei ómeni mari, cari au ilustratu acele secole ce nu se vor sterge niciodata din memori'a umanitatii, si vor fi totd'auna ideale si modele de imitatu.

Despre inteligenti'a, aptitudinea si curagiulu Romanului, avemu probele cele mai stralucite si mai apropiate, cele doue victorii repurtate in dilele trecute: una din campulu de batalie, unde armat'a romana, sub comand'a Mariei Vóstre, s'a incarcatu de glorie pentru eroismulu seu, si alta pe campulu literaru, castigata de simpaticulu poetu Alexandri cu ocaziunea concursului intre natiunile de origine latina, pentru compunerea cântului gintei latine. Aceste doue victorii, dupa ce au trãmbitatiu in lume numele de Romãnu, geniulu si talentulu lui, si au incarcatu de glorie pe victoriosii luptatori, vor umplea doue pagine din cele mai frumóse ale istoriei nationale, spre a serví de exemple generatiunei contimporane si celor viitóre, si a fi unu monumentu sublimu pentru intréga natiune romana.

Terminandu, nu potu a nu ve adresá cateva cuvinte si voue, eleviloru, cari prin diliginti'a in studiu si buna conduita in cursulu anului scolaru espiratu, ati meritatu distinctiunea de a fi recompensati pentru ostenelele vóstre. Veniti acum de primiti premiile ce vi s'au destinat, si nu uitati cá prin acést'a ati luat obligatiunea, ca si in viitoriu, pana la finele carierei scolare, prin zelu si activitate, se fiti demni de a participá la asemenea onóre. Pastrati in adanculu inimii vóastre recunoscinti'a cea mai curata, pentru parintesc'a sollicitudine si amóre, cu care Prea Inaltiatulu nostru Domnu a bine-voitu a presidá acést'a solemnitate si a incununá labóreá si silintiele vóstre. Aduceti-ve totdea-una aminte de intielépt'a povatia ce vi-o dá poetulu filosofu din anticitate:

Qui cupit optatam cursu pertingere metam.

Malta fecit, tulitque puer, sudavit et alsit.

Sapati adancu in inim'a vóstra trinitatea cea nedespartita, pe care o forméza Dumnedieu, Patri'a si Justiti'a, care se ve fie steu'a polara, spre a ve conduce la portu pe marea furtunósa a vietiei, fie publica, fie privata. Numai ast-felu veti devení crestini adeverati, ómeni buni si cetatieni patrioti onesti, spre onórea tiei si binele umanitatiei.

Traiésca Romania! Traiésca M. S. Domnitorulu! Traiésca M. S. Domn'a!

Dupa acestu discursu M. S. Domnitorulu a bine-voitu a responde in terminii urmatori:

Domniloru profesori! Domniloru institutori! Simtu o deosebita multumire a me aflá érași in mijloculu tinerimeii studióse in diu'a impartirei premiiloru, si a putea incununá cu mam'a Mea, silintiele si diliginti'a la invetiatura.

Mari si, pentru tíer'a nostra, pururea memorabile evenimente, M'au impeditacu anulu trecut u Me aflá in capitala in timpula acestei solemnitati, dar si atunci am ser-

batu diu'a de astadi in acea parte a tiei, care a fostu in totu d'auna cuibu de vitejie si de fapte romanesci, in Oltenia, ai carei fii, rivalisandu in curagiu si abnegatiune cu fratii lor de dincóce de Oltu si de dincolo de Milcovu, au justificatu inca odata vechiulu lor renume.

Pucine cuvinte voiu avea de adaogatu la cele ce ve diceamu acum doi ani, spre a laudá zelulu si activitatea d-vóstra, d-loru profesori si d-loru institutori; spre a imbunetati silintiele si aplicatiunea vóstra la invetiatura, iubiti copii, prin care voi faceti nu numai fericirea parintiloru vostri, dar prin care veti putea intr'o di devení cetatieni buni si folositori ai Patriei.

Frumósa si nepretituit'a comóra a stravechei nóstre mariri s'a mai inavutitu, in cursulu anului incetat, cu noue si stralucite fapte, si astfelu presentulu, destainuindu-ne trecutulu, ne-a deschisu portile maretie ale viitorului, catra care man'a nevediuata a Providentiei a condusu pururea natiunea nóstra, facend'o se invinga pana in sfersitu tóte greutatile.

Pe de o parte, vitejii nostri osteni impleteau érași dafini pe gloriósele lor steaguri si faceau ca betran'a Dunare se tresalte din nou la numele de Romanu, ér pe de alt'a, bardulu nostru nationalu ducea acestu nume neperitoriu in tierile departate si inrudite, unde elu culegea infflorit'a cununa a muselor. Acestu nume de romanu, cuventatu astadi cu stima si cu respectu in tóte partile, voi trebue dar, iubiti scolari, se ve siliti a-i face onóre, imbogatindu-ve si cultivandu-ve inteligenti'a, intarinu-ve inim'a cu morale si religióse percepte, cu mari si patriotice exemple.

Ér dvóstra, domniloru profesori si domniloru institutori, cari inzestrati si inarmati junimea ce ve este incredintiata cu valóreá sciintiei, cu puterea si credinti'a in Dumnedieu, in adeveru si in virtute, aveti una din cele mai importante misiuni in statu si meritati astfelu cea mai de aproape sollicitudine din partei. Fiti siguri, domniloru, cá una din cele mai constante preocupatiuni ale guvernulu Meu este si aceea, de a ve inlesni, pe catu se va putea mai multu, implinirea cu succesu a nobilei dvóstra sarcini, punendu-ve pe catu se va putea mai bine, in positiune d'a ajunge la scopulu caruia v'ati devotatu.

Societatea intréga ve va fi astfelu recunoscátóre de bun'a directiune ce veti dá acestoru tinere fíntie, si densa va bine cuventá ostenelele dvóstra.

Aci in scoli odraslescú fragedele lastare, cari si-voru defasiurá mai tardiu númerosele lor ramure in tóte directiunile activitatii nationale; faceti dar ca aceste lastare se devina intr'o di puternicii stejari, sub cari se se póta umbrí cu incredere si cu mandrie scump'a si iubit'a nóstra mama, Romania."

Acestu respunsu, plinu de patriotismu si incuragiare pentru dd. profesori, fu intreruptu de mai multe ori prin aplause prelungite.

Indata dupe raspunsulu Mariei Sale s'a facutu apelulu nominalu alu eleviloru de premiatu, cari s'au presintatu succesivu de si-au primitu cununile si premiile din mânele M. S. Domnitorului.

Premiantii I. cu cununa erau salutati la incununare de catra music'a gardei, éra premiantii absolventi de licee, seminaru, scóle comerciala si normala, pe langa premiile date de ministeru, au mai primitu si câte unu deosebitu premiu din partea M. S. Domnitorului, consistandu in carti, atlase si tablouri, premie tramise anume de Maria Sa pentru acést'a ocaziune, ca semnu de marele interesu si inalt'a sollicitudine ce are pentru instructiune in genere si pentru elevii diligenti in parte.

Dupa terminarea acestei solemnitati, Maria Sa adresá câte-va cuvinte unora din dd. profesori si apoi parasi sal'a in urarile asistentiloru si cantecele musiciei, fiindu condusu pana la scar'a de josu de aceleasi persóne, cari l'au intimpinatu la intrare.

Instanti'a clerului si poporului romanescu din dieces'a Aradului, data la imperatulul Franciscu I. a. 1814.

(Fine).

Candu clerulu mai mare a Serbiloru, cu virtutea privilegiilor dela repositii, inainte mergatorii Maiestatii Vóstre imperati, s'au intrarmatu la anulu 1690, mai nainte de ce Turcii la Zenta, in comitatulu Pestelui complitu fiindu batuti sub aripile pajerei, tóta tíer'a Ungurésca afara de Banatu si Regimentulu Ciaichistiloru, au trebuitu se-o lase neamului si clerului romanescu, — atunci spre bucurie a potutu fi, cà religi'a cea 200 de ani nebagate in séma, prin grigea si orenduielele acestoru mai mari, de nou trebuiá se se intocmésca, cultivirea si moralitatea se se ridice ca si din cenusie.

De vreme ce clerulu celu mai mare a Serbiloru, rugandu-se in comitiile (diete) craimei ténute la anulu 1792, se i-se dea dreptulu de avea votum (cuventulu) si scaunu in dieta, apoi intre celelalte aceste s'au adusu: Cumca statornic'a norocire a societatii cetatienesci se cuprinde in norocirea tuturoru sociloru, deci toti aceia lucréza in protiva statorniciei fericii a patriei, carii milioane de locuitori de legea acést'a, prin vre-o câtiva madulare ale sale ar vrea se-ii subtrage dela darurile, si facerile de bine a-le constituitii; asiadara in protiva statorniciei fericii a patriei lucréza clerulu celu mare serbescu, inchidiendu calea neamului romanescu, care cu trei parti este mai mare la numeru decâtu neamulu serbescu, ca se nu póta avea ocase d'a strabate nici la o trépta a vre-unei diregatorii.

Éta cà Romaniloru si Ruteniloru de legea bisericeii resaritului, cari locuescu in partile tierei unguresci, dela mediad-nópta catra resaritu, august'a mósi'a Maiestatii Vóstre, reposit'a Maria Teresia, prin unirea credintiei si prin Episcopi de neamu si de seminti'a loru multu ajutoriu li-a adusu. De ar fi fostu, ca dintru acelu timpu si preste bisericeii diecesei Aradului, Timisiorei si a Versietiuului, capeteniele legii se fi fostu de romanu, au dora prea milostiva voe ce se atinge de romanii acestoru diecese nu ar fi avutu cu multu mai ferichte urmari? Cu dreptulu nu ne indoimu.

Tóta dieces'a Aradului, care dupa declatoriulu datu in anulu 1777 cu multa indurare, cuprinde in sine 14 protopresbiteraturi cu 480 de locuri mame si 126 filiale, parochii atâtea si biserici, toti numai romani sunt, si de abia se afla trei locuri amestecate cu serbi.

Dieces'a Timisiorei, din 10 protopresbiteraturi, in care s'au aratatu a fi 287 de locuri mume, numai unulu, alu Chichindei cu 17 parochii, se afla, in care sunt numai serbi, éra a Cianadnului si a Becicherului-mare cu 40 de parochie amestecate cu serbi, celelalte locuri suntú tóte romanesci.

Éra in dieces'a Versietiuului, din 6 protopresbiteraturi cu 239 parochii si 19 filiale, atâtea si biserici, numai protopresbiteratulu Versietiuului este cu serbi amestecatu, càci in celelalte tóte sunt numai romani de legea grecésca neunita.

Asiadara prin conscripti'a locuitoriloru facuta la anulu 1769 de Clari Grafulu si Presidentulu Banatului, se spune chiaru, cà din 450,000, nu sunt nici 80,000 serbi, in sa de alta parte, romani s'au aflu 300000. Cum de inalta luare de séma, la atáta numeru de supusi credintiosi nu li-a daruitu capetenie duhovnicésca de neamulu si seminti'a loru, care se póte chilina grige de indreptarea loru? Acést'a nici cà se vede din alte parte a veni, fora numai cà, socotescu unii, cà póte fi acea asemenare si deschilinire intre romani si serbi, care este intre Svabi si intre alte neamuri de vitia nemtiésca, fiindu aceste mai cultivate, au dialecta mai limpede, ér aceea, mai prósta

Acésta socotintia se adevéréza cu serbii, cari s'au lasluitu pre marginile dela Aradu pre langa Muresiu si Tisa, facandu-se militie improtiva Turciloru, candu tieneau Ba-

natulu. Asia fiindu dimpreuna sub jugulu Turciloru candu tieneau Banatulu, si in comitaturile Aradului, Zarandului si Bicharului, pana unde s'a fostu intinsu puterea turcésca, Serbii au invetiatu limb'a locuitoriloru vechi, adeca romanésca, fiindu cu romanii amestecati si de o lege.

Cumca prin straduirea mai mariloru clerului serbescu, intunereculu, care sub jugulu turcescu a fostu prinsu inimile neamului si a clerului romanescu, inca nu este gonitu de noi, nici se va goni, acést'a numai de acolo se póte aratá, fiindu cà clerulu acestu serbescu cu poporulu si cu clerulu romanescu nici odata nu vorbesce in limb'a si dialect'a lui, adeca romanese, asia nici temeiurile moralitatii crestinesci, séu invetiaturile religiei celea mantuitóre nu sciú a turná, nici cercetari canonicesci pre la biserici nu facu, cu a caroru ocase se cunósca scaderile cu care se lupta credintiosi, bisericele si scolele, apoi se aduca vindecare tuturoru acestora, santele slujbe pentru intarirea credintiosiloru se le faca si temeiurile moralitatii crestinesci si inalte craiesci indreptari si bune vointie intru inimile loru, cu cea mai mare evlavie se le intarésca, ca tóte cum se cade in rendu se vina, si cumca acést'a de a colo pana astadi potemu incheia, fiinducá si insasi santele slujbe, in unele locuri nu in nascut'a limba romanésca, ci in cea serbésca, ba tocmai muscalésca poruncescu a se face, care limba muscalésca nici insusi serbulu nu-o intielege. Acést'a se vede cà clerulu celu mai mare o face din interesulu seu, ca nu cumva mergandu la santele slujbe, si asia din cartile bisericesci, poporulu celu incredintiatu grigei loru cei duhovnicesci, prin invetiaturile legii si a moralitatii se se mantúiesca, ci inca se vina in mai mare intunerecu si urgie.

In ce modu dara s'ar poté cere dela clerulu celu mai micu se ajunga la acea trépta a invetiaturei si a moralitatii, care se cere dela unu pastoriu sufletescu, candu mai tóta viéti'a sa o petrece in cetirea cartiloru bisericesci scrise in limb'a muscalésca, de vrea se-si capete séu se-si tiena parochi'a?

Tóte lucrurile si trebile consistoriului in mai susu numitele diecese le póta in limb'a serbésca; apoi insusi Episcopulu cu cea mai mare parte a asesoriloru nascuti serbi nu sciú romanese, si pucini asesorii de romanii, unde se afla, nu sciú serbesce. Deunde sentintiele si hotaririle consistoriului nici asesorii romanesci nici romanulu celu cu caus'a nu le intielege, nici ilu intréba nici ilu asculta se graiésca vre-unu cuventu pentru sine in judecat'a episcopésca.

Inca nici prea inaltele orendueli imperatesci care se poruncescu, ca preotii, se le faca cunoscuté ómeniloru in limb'a cea nascuta, in cancelariile episcopesci asia de reu se facu romanese, càtu de multe-ori nici de cum nu se potú intielege.

Tóte acestea areta ca si cu degetulu, cumca sub Episcopii serbesci clerulu si poporulu romanescu, carele prin articolulu 27. din 1790. s'a daruitu cu dreptulu cetatienescu, ce s'a datu si tuturoru locuitoriloru de legea grecésca neunita din tíer'a unguresca si din partile ei impreunate, si precum clerulu celu mare a serbiloru in provocat'a instantia sub a) a aratatu cà facu milioane, — de nu sunt la trei parti de patru, dara doua parti de trei cu adevératu sunt, in veacu fiindu la intunerecu osanditi, nici candu nu vor poté ajunge la acea trépta a ómenirei, in care s'ar cuveni acést'a, nu ca nisce fii desradacinati ai tierei, ci ca nisce credintiosi ai Maiestatii Vóstre trebncii supusi, dupa inaltele indemnari si vointie a Maiestatii Vóstre, si dupa insufletirea legiloru tierei, precum si dupa insasi cererile aduse sub aplecata credintia in diet'a tierei unguresci din 1790. inaintea augustulu craiescu tronul, si despre acésta ingaduita milostiva resolutia craiésca, alta mijlocire mai buna, dupa timpurile de acum nu se póte intrebuintiá, fora càtu cà dupa pild'a romaniloru de legea grecésca neunita din tíer'a ungu-

résca, se li se dea Episcopu de neamu romanu, sub a carui privighiari institutul de invetiamentu intemetatu prin mil'a Maiestetii Vóstre in Aradulu-vechiu, cum se cade fiindu scutitu, se póta infori si se ia crescamentu si putere aducátore de nadejde angustului tronu craiescu a tierei si a omenirei; apoi clerulu si neamulu romanescu esindu odata din intunereculu nesciintiei si imbracatu fiindu cu temeiturile moralitatii crestinesci, se invétie si se implinésca detorintiele sale ca unu omu crestinu, cetatienu bunu, si credintiosu si neindepartatu supusu tronului Maiestatii Vóstre. De nu va intrebuintá milostiv'a vindecare la bunu timpu, clerulu romanescu dimpreuna cu invetiatorii scóleloru, in care limb'a serbésca se preda in mai multe diecese, ca o invetiatura de capetenie, ca intru asemenea chipu insusi poporul romanscu se se schimbe si se se transforme. Incátu este intinsa acésta silintia a loru din cuventulu susu adusu, candu s'a ttenutu sinodulu nationalu in Temisiór'a la anulu 1790, se intielege si din representati'a din diet'a craimei ttenuta la anulu 1792, pentru de a deradaciná cancelari'a iliricésca, la Maiestatea Vóstra sub c) cu aplicatiune ni se vede.

Pentru acést'a, clerulu si neamulu romanescu cu prea aplecate genunche supunandu-se éراسi se roga ca, dupa mórtea lui Pavelu Avacumovicu Episcopulu diecesei Aradului, in locul lui se li-se dee Episcopu de neamu romanu, si, ca Escelentiei Sale Metropolitanului Carlovitiului, se binevoiesca timpuriu a-i porunci, ca nu, dupa introdusulu obiceiu, in sinodulu seu celu serbescu, se aléga Episcopu pentru dieces'a romanésca, asisderea se se milostivésca a ingaduf clerului diecesanu, ca dupa norm'a si orenduiél'a clerului neunitu, din Ardealu, se se aléga trei candidati romani pentru Episcopatul diecesei acesteia, si pre acestia se-i propuna prin dicasterii Maiestatii Vóstre pentru milostiva anumire.

Acésta negraita mila si indurare a Maiestatii Vóstre cesaro-craiesca, pentru de a intemeiá si a ridicá fericirea sa si a urmatoriloru sei, nu atátu cea vremelnica câtu cea vecinica, neamulu si clerulu romanescu cu nemuritóre multiamire si cu pururea vecuitóre credintia inaltu o va cinsti.

Pre langa care cu supusa aplecatiune remanemu o Maiestatii Vóstre umiliti si pururea credintiosi supusi: *)

Totu clerulu si poporul romanescu.)

Consideratiuni asupra jocuriloru copilaresci in respectulu pedagogicu.

Ori cine va cugetá la lumea interna a copilului, se va convinge cá pentru desvoltarea si cultivarea facultatiloru fisice si spirituale ale lui, pre langa multe altele, se recere unu midilocu fórte mladiosu si eficace: „jocariile copilaresci.“

In privinti'a efectului ce-lu esercita acestu midilocu mai alesu asupra priceperii, eu nú numai cá consideru jocariile copilaresci de subordonate dar' chiar le preferu celoru lalte operatiuni precumu suntu conversatiunea, gimnastic'a si manoperatiunea.

Dreptu aceea fia-mi permisu mai antaiu a introduce pre on. lectoru in lumea copilarésca, in acelu cercu de activitate care nu e condusu de docente ci de insasi natur'a. Este frumósá si farmecatoria intru adeveru acésta lume copilarésca cáci aci vedemu pre omulu primitivu creatu dupa tipulu lui Ddiu in nevinovati'a sa; lu-vedemu dicu in etatea sa copilarésca voindu a lucrá, a face, a crea; aci ni se presentéza in miniatura panoram'a societatii omenesci, aci potemu se ne delectamu in copilasiulu carele in acestu stadiu

*) Acestu documentu istoricu, impartisitu redactiei de Dlu Dionisiu Cadariu, din Chiseteu, e scrisu romanescu cu litere cirile, intr'u limba destula de curata, in sa in multe locuri intielesulu se pierde. Red.

este intru adeveru copilu; aci langa jocaria copilulu e fetulu adeveratu liberu alu naturei pre candu colo intre parerii scólei e mai multu sclavulu unoru fortie esterne, precumu si-intipuesce mai cu séma elu. Acei instructori si educatori carii nu punu nice unu pretiu pre jocariile copilaresci, permita-mi daca eu nu-i consideru de amici ai copilasiloru.

Totu asia si-va implení celu multu numai de diumetate misiunea sa acelu invetiatoriu, carele din partea copilulu e consideratu nu ca unu participatoriu activu la jocariile loru ci ca gendarmu ori panduru, carele nu consideru joculu de unu midilocu eficace pentru multiamirea copilulu in dorinti'a loru de a se intari, de a créa si a esperimentá. Eu cutezu a afirmá si a numerá in acésta clasa pre toti acei colegi, carii se silescu a educá tinerimea mai alesu cea frageda — numai intre cei patru pareri ai scólei ignorandu si despretiuindu cu totul jocariile loru.

Cu tóte cá pedagogii ilustru au presentatu jocariile ca unulu dintre celea mai importante midiloco pentru educatiunea copilulu, totusi parerile formate cu privire la aplicarea loru in procesulu educatiunei pucinu s'au pusu in bilanti'a criticeii pedagogice pana acuma.

De aceea nu afiu de superflu a-mi pronuncia modesta-mi parere cu privire la acestu obiectu.

Suntu multí, carii sub numirea de „jocaria“ séu „jocu“ intielegu tóte celea ocupatiuni ale copilului, pre cari densulu nu le face din indemnululu ori mandatululu parintiloru, instructoriloru séu educateriloru sei. Asia vediendu noi pre unu copilu adunandu la unu locu nasipu pentru a-si face atari munti din elu, ori dora candu stringe scaune la olalta spre a-si face din ele casulia, biserica ect. atunci noi dicemu cá copilulu se „jóca.“ Inse cei ce se ocupa cu educatiunea si instruirea copilulu voru aflá din celea urmátore cumca acésta numire e gresita.

Se ne aducemu numai aminte fiacare din copilaria candu óre intregi ciopleamu cu cutitululu cáte o tiandura pentru a face din ea sapaleu, bastonu, boltagu s. a. candu sapámu in tinda, in casa, ori afora cáte o gropitia, apoi cu gur'a portámu din casa apa in gropsiora pana ce o ámpleamu spre a avea o funtanitia. Si óre potemu dice cá tóte acestea au fostu jocarie fora de ceva scopu?

Eu dicu cá nu, de óre ce acelea ni dau de lucru a cugetá cumu se le facemu, si le considerámu de munc'a cea mai seriosa intocmai casi plugariulu aratulu si semanatululu seu. Apoi precumu economulu dupa ocupatiunile sale serióse si ostentitórie cérca distractiune si recreatiune in ocupatiuni mai usióre, chiar asia si in copilu se starnesce dorinti'a dupa ce si-a terminatu ocupatiunile mai serióse si grele, a se distrage prin jocuri la unele ocupatiuni mai usiore.

Éta dar' diferentia intre „jocu“ jocaria si cele lalte ocupatiuni mai serióse ale copilului, la cari inse noi le damu numele colectivulu de „jocaria.“

Joculu produce numai o distractiune fora scopu, pre candu joculu de munca incorda poterile spre unu scopu óre care. Asia d. e. plantandu copilulu in pamentu ramurele verdi dicundu cá elu si-face gradina, ori scobindu-si morisca in pariu ect. acestea ocupatiuni a le sale, resultandu din principiulu activitatii sale faptuitoria cu dreptu cuventu se potu numi: lucru, labóre; si din contra daca copilulu alérga, se jóca de a tupulu ori de a pil'a (hapuculu) ect. acestea nu le potemu numi labóre (munca) séu lucru cáci ele suntu intru adeveru jocuri.

Cumca ce influentia mare au jocurile asupra desvoltarei spirituale si fisice ale copilulu se vede si de acolo, cá candu e ocupatu de atare labóre séu activitate a sa, in desiertu vomu fi in jurulu seu, cáci elu abia ne observéza si nemica nu-lu confunda pentru a-si continuá lucrulu mai departe. Apoi cáta superare ilu cuprinde candu careva din fertatii lui se amesteca in afacerile sale ori dóra chiar, le strica!

Cu câta placere se joacă unu copilul chiar' cu canele, pisci'a, o papusia ect. Asia dar' jocului mai sternesce încă dorul de societate pentru copilul.

Scim că avem de a crește membri apti pentru societatea omenesca. Asia dar' trebuie se ne nisumim în ante de tôte a starni în tinereime încă din frageda pruncia aplicarea de a trai cu iubire în cercul socialu. Spre acestu scopu serversu jocurile sociale, cari descépta în copii ideia că în laborea mai serioasa încă e bine se conlucre mai multi căci: „Unde-su doi poterea creșce.“ După ce copilul va începe a se convinge despre acestu adevéru se va silii singuru la asocierea cu alții.

Instrucțiunea și esplicarea aici nu voru avea nice unu eféptu decâtu numai jocurile sociale și desvôltarea într unu modu instinctiv. Au nu observam că copii ce n'au frati, sorori ori companiuni de jocu, devenindu într'unu cercu socialu, nu se afla bine, suntu prostolani, precându cei ce se afla purure în societate cu alți prunci se vedu isteti, curagiosi, conversatori, placuti, afabili. Acést'a se pôte vedea și în scôla cu unu invéciatoriu bravu și în alta cu unulu fara cunoscitie pedagogice.

Apoi psihologia ne invétia că însusirele cascigate în pruncia ne însotiescu în tóta viétia și adeseori devinu conducătorii activitatiei nôstre asemenea în tota viétia nostra.

Nenumerate exemple s'ar potea aduce spre adevérea acestora. Alte natiuni d. e. Germanii dela cari mai tardiu au împrumutatu și Magiarii. au manuale anume pentru jocurile copilariesci, pentru gimnastica ect. celea ce la noi se pare că într unu adevéru se considera de „jocarii.“

Scopulu meu a fostu aici înse de a atrage atentiunea tuturoru celora ce se ocupa cu instrucțiunea și educatiunea copiiloru, asupra influenței „jocariiloru copilariesci“ cu privire la desvôltarea loru física și spirituale.

Încátu pentru manualele necesarie, speru voiú mai reveni.

Elia Popu,
invet. norm.

Ingropaciunile la deosebite neamuri.

(Continuare.)

Arhitectur'a mormentala, monumentele destinate stramosiloru nostri au fost și sunt fôrte deosebite; în unele casuri însa, când e vorba despre constructii cu totulu veche, nu prea e usorú se scimú dacă ele sunt în adevéru morminti ori alta-ceva. S'au facutu atatea teorii și ipoteze și în privintia mormintelorú, ca și în tôte privintiele unde omulu începe se nu prea póta vedea limpede, încatu archeologii nu mai potú spune adi la siguru dacă gramezile de pamentu, movilele ce se gasescu în multe parti ale pamentului, și cari se vedu a fi lucrute de mana omenesca, sunt morminte séu ce sunt.

Ori cum ar fi, indoial'a nu e îngaduita până în margini, și de siguru ingropaciunile primitive au datu locu la ridicaturi de pamentu. Dintru începutu, omulu pentru a-si îngropá mortii a sapatu pamentulu, și tierin'a a ridicat-o d'asupra grópei, mai multu ori mai pucin după cum si omulu a fostu mai mare ori micu. După cum a înaintatu însa, omulu a voitú se ocrotésca trupulu mortu chiar în pantecele pamentului, și astfel i-a trecutú prin minte a închide trupulu mortu mai întâi într-o lada de lemnú séu de piatrú într'unu costiugu cum am dice, și apoi alu îngropá astfelu. Lemnulu putrediesce, și costiugurile de lemnú nu se mai gasescu pucina vreme chiar de la ingropaciune; piatrú însa traiesce catu pamentulu, și în mormintele cele mai vechi se gasescu și pana în diu'a de adi costiuge de piatrú, care pôte s'au sapatu de mii ani.

„Dolmenele“, séu tablele de piatrú ce se puneau ca nișce capace pe morminte, infaciadia unu altu chipu de in-

gropare, mai cu séma particularu la neamulu Celtiloru. Unu mare numeru de „dolmene“ se gasescu în Bretania-Mare d'asupra pamentului, precum și în Irlanda.

Nu trebuie se credemú că tôte popórele pretutindeni și ori cându au avutú ori au respectu pentru cei morti. Unele triburi aborigene din America de miadia-nópte, neamulu „Siú“ bunaoara, în locu de a-si îngropá séu arde mortii, ei infasiora în piei séu carpe și ei punu pe gratii pe nișce pari, ori în copaci. Mortii sunt astfelu lasati la ventu și sóre în prad'a paseriloru rapitóre. Indienii din partea locului spunu că sufletulu mortului l'a-luatu Manitui, idolulu care ocrotésce padurile și venatoarea.

Chinezii, — și la densii voimú e ne opri, — au pentru mortii lorú o cinstire fôrte ciudata. Ei n'au cimitire; familiile si-îngropa mortii în pamenturile lorú particulare. Cându e v' unu proprietaru bogatu, si-alege pamentulu de îngropaciune pentru mortii în loculu celú mai frumóșu și ilu mai infrumusetiéza cu mare îngrijire. De obiceiú loculu de îngropare e pe vre-o coasta ori pe vrunu dealu verde cu paduriste și cu flori. Unu fiu alu Cereastei-Imperatii are mai multa grije de mormintele mortiloru de câtú de locuintia celoru vii. Înca de pe cându traiescu, bogatii si-sadescú, resadescú, altoiescu și prasescú copaci, paduriste, florarie pentru loculu în care punu de gându se-i îngrópe urmasii. Dacă e siguru Chinezulu că are se-i jaca ósele în vre-o paduriste frumósa, în vre-o gradina încantatóre, apoi pucinu îi mai pasa lui de necesurile lumii acestei.

La Chinezii, budaismulu este religia predominantú, și astfelu, fiindú-cá densii sciu că au se stea vreme destula în pamentu, vor încái se petróca bine. Iubirea parintésca și ceea fiasca la densii sunt simtiri fôrte adenci. Mangairea cea mai mare pentru unu tata ori o muma la sfersitulú vietii, e se scie că are se le fie mormentulu cinstitu de catra urmasi si de catra copii copiloru urmasiloru.

Adese ori constiugulu este comperatu încă de pe cându traiesce celú ce are se se bucure de elú, și e pastratu ca o mobila de lux și de mare cinste în casa. Cându unu Chinezú isi-vinde altui Chinezú, ori strainu chiar, cas'a ori loculu, pune în scrisulu de vendiare conditi'a că are se-i fie îngaduitu a-si desgropá și a-si luá cu elú mortii ca se-i duca unde se muta. Ósele desgropate le stringe cu îngrijire în vase și le pastreaza cu santienie în casa ca unu lucru de lux.

Afara din zidurile Pekingului se afla morminte numeroșe d'ale familiiloru mari. Sapatari uriasie le împodobescú, infatisiandu felu de felu de figuri de ómeni și de dobitoce.

De cate ori móre unu Chinezú în tíera straina, rudele ori prietenii îi aducu trupulu înapoi în China, și anume în loculu de unde erá mortulu. Asia sunt Chinezii. Vreme, departare, piedici de orice felu nu potú opri pe unu Chinezú mortu de a se reintórce în tíera lui prea-iubita. Si cându ilu aducu pe celú reposatu, ilu aducu pe josú, doi însi într'unu costiugu legatu cu fringhii și prin fringhii petrecutu unu lemnú, pe care lu-ia pe umeri de amendoe capataiele cei doi purtatori. D'asupra costiugului, în totu mersulu lorú, tienu unu cocosiu albu, care trebuie se cante la soșire, ca se chieme, de pe unde o fi, sufletulu reposatului. (Timpulu.)

D i v e r s e.

„Consistoriulu aradanu se va întruní în siedintia plenaria, Marti în 11/23 Iuliu a. c. avendu d'a tractá mai multe cestiuni importante, precum alegerea de secretariu consistorialu, alegerea de trei professori la institutulú pedagogicu-teologicu etc.

* **O femeia** rusa, dna Litvinow, a obtienutu în dilele din urma diplom'a de doctoru în filosofie dela facultatea din Berna. Tes'a a fostu sustienuta cu unu succesu asia de stralucitu, în câtú membrii în unanimitate i-au decernatu cea mai înalta mentiune.

Invitare de prenumeratiune
la
„**BISERIC'A si SCOL'A**“

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Rugamú deci pre on. abonenti a caroru abonamentu incéta cu finea lui Iuniu, se-si renoiésca abonamentulu cátu mai curendu.

Pretiulu abonamentulu este celu din frontespiciulu foiei, si anume: 2 fl. 50 cr. pe jumetate de anu pentru Austro-Ungaria, si 3 fl. 50 cr. pentru strainatate.

Banii se se trimita prin asemnatiuni postale.

Redactiunea.

C o n c u r s e .

1—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea postulu docentalu la clasa I-a confesionala nou infiintata in comun'a *Pesacu*, Cottulu Torontalu, cu terminulu de alegere pe **20 Augustu** a. c. vechiu.

Emolumintele anuali sunt: 350 fl. v. a. in bani;- 2 jugere pamentu aratoriu, cortelu liberu in stare frumósa cu gradina estravilana pentru legumi si dela inmortentari 30 cr.

Recurentii au se-si instrueze recursele conformu statutulu jorganicu adressande si trimitiende comitetulu parochialu in *Pészák* (Torontál) pana la terminulu alegerei si a se presentá in un'a dumineca séu serbatóre la S. Biserica din locu pentru aratarea desteritatei loru in cantare si tipicu, ér' dupa biserica spre a-si aratá desteritatea in metodu pe propunere.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresviterulu tractualu: **Vincentiu Sierbanu**.

1—3.

Pentru vacant'a parochia *Surducu-micu*, protopopiatulu Fagetulu, se escrie concursu a III-a ora, cu terminu pana in **20 Juliu** st. v. 1878 candu se va tienea si alegerea.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu aratoriu din 32 jugere, pentru biru 120 fl. v. a. si stola indatinata.

Competentii au se-si instrueze petitiunile in sensulu statutulu organicu si dispositiuniloru consistoriale, si adresate comitetulu parochialu, — ale tramite Prea On. Dom: ppu *Atanasiu Joanovicu* in Fagetu.

Surducu-micu in 8. Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegre cu mine: **Atanasiu Joanovicu**, protopresbiteru.

3—3.

Nepotendu-se depliní statiunea invatiatorésca dela scól'a gr. or. romana din *Giul'a germana*, ce s'a fostu publicatu in foia „Biserica si scól'a N 12 din a. c; prin acést'a se publica de nou concursu cu terminu de alegere pe **Duminec'a din 16 Juliu st: v. a c.**

Salariulu anualu 400 fl. v. a bani gata; dela fia care imormentare mare 1 fl, dela mica 50 cr; venitul delu unu tasu aloru 4 serbatori mari de peste anu; cortelu liberu si gradina de legumi.

Dela recurinti se recere atestatu de botezu cumca e nascutu romanu gr. or. testimoniu despre examenulu de cualificatiune din sciintiele pedagogice, testimoniu despre

absolvarea a 4 classe gimnasiale séu reale, vorbirea si scrierea limbei romane, magiare si germane, si pona la diu'a alegeri in vreo Dumineca se se presenteze in biserica din locu pentru de-a si aretá desteritatea in cantare.

Recursurile adresate comitetulu parochialu, se se substerna dlui protopopu si inspectoru de scóle *Petru Chirilescu* in *Chitighaz* (*Kétegyház*).

Giul'a germana in 12 Iuniu 1878. Comitetulu parochialu.

In contielegere cei mine: **Petru Chirilescu**, protopresbit. si Inspectoru scolaru.

1—3.

Concursu se escrie pentru ocuparea postulu de invetatorésa la nou infiintata scola confesionala de fete din comun'a *Sarcia-romana* (Torontál) inspectoratulu B.-Comlosiului, cu terminulu de alegere pe **13 Augustu** a. c. vechiu.

Emolumintele anuali sunt: 300 fl. v. a. in bani si cartiru liberu cu gradina de legumi.

Doritórele de a ocupá acestu postu sunt avisate a-si substerne recursele instruite conform statutulu organicu pana la diu'a alegerei, Domnulu protopresviteru *Vincentiu Sierbanu* in *Bánát-Komlos* (Torontál) adressate catra comitetulu parochialu, — si dupa posibilitate, — ase si infacisíá in faci'a loculu la diu'a alegerei.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu: **Vincentiu Sierbanu**.

2—3.

Pentru ocuparea parochiei vacante gr. or. din comun'a *Sadov'a noua* cu filialulu *Statin'a mica*, comitatulu Severinulu se publica concursu cu terminu pana la **finea Iuliu**.

Emolumintele sunt: stol'a si birulu indatinatu, un'a sesiune completa de pamentu aratoriu si fenatiu situata in teritoriulu amenduroru comuneloru, cuartiru liberu in ambele comune cu grajdu pentru vite si cu gradina de legumi.

Doritorii de a ocupá acestu postu au se substerna petitiunile prin oficiulu protopresbiteralu din *Caransebesiu* adresate sinodulu parochialu din ambele comune, instruate in intiesul stat. org. si a normativeloru consistoriale.

Sadov'a si *Slatina*, din siedintia 18. Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu preon. domnu protopresbiteru tractualu.

2—3.

Se escrie concursu pentru parochia devenita vacanta in *Borloveniu vechiu* cu filia *Borloveniu nou*, comitatulu Severinulu in protopopiatulu *Mehadie*, la care parochie deja este si unu capelanu, in terminu de **6 septemani** dela I publicare.

Emolumintele inpreunate cu acésta parochie sunt, o sesiune completa de pamentu de 34 jugere, pentru biru si stola dela *Borloveniu vechiu* 145 fl. si *Borloveniu nou* 80 fl. afora de nunti si de alte functiuni.

Doritorii de a ocupá acésta parochie, au de a substerne recursele loru instruate in sensulu statutulu organicu si normloru consistoriale adresate comitetulu parochialu prin Multu On: Domnu adm: protopop. *Ioanu Stefanovicu* in *Mehadia* pana la terminulu prefíptu, cáci cele dupa espirarea terminulu nu se voru considerá.

Din siedinti'a comitetulu parochialu estra ordinaria tienuta in *Borloveniu vechiu* in 15 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu cumine: **Ioanu Stefanovicu**, administratoriu protopresbiteratulu.

2—3.

Pentru deplinirea parohiei devenita vacanta prin mórtea parochului Ioanu Popoviciu din *Gy.-Varsiandu* in Protopresbiteratul Chis-Ineului se escrie concursu cu terminu de alegere pe Duminic'a din **23. Iuliu st. v. a. c.**

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu comasatu, dela fiecare casa cu pamentu câte o vica de grâu si una de cucurudiu, precumu si stóelele indatinate dela siervitiele preotiesci.

Doritorii de a dobandí acésta parochia, au a-si substerne recursele lor, prevediute cu documentele prescise in statutul organicu pona la 20 Iuliu a. c. st. v. la Dnulu protopresbiteru tractualu Petru Chirilescu in Chitichazu (*Kétegyháza*; Comitatul Bichisiului.) Preotii santiti voru ave preferintia; se observa inse, cà la acésta parochia se afla si unu capelanu, asia dara, daca altu recurentu ar fi alesu si intaritu, va fi datoriu a dá capelanului una a treia parte din sesiune si din tóte venitele parochiali pona la promovarea acestuia.

G.-Varsiandu 18 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si inspectoru scolariu.

2—3.

Concursu se escrie pentru ocuparea postului docentalu la scol'a confensionala din *Jancahidu*, Cottulu Torontalu, post'a ultima: Nagy-Beeskerek, cu terminu de alegere pe **15 Augustu** a. c. vechiu.

Emolumintele sunt: 350.f. v. a.; 4 jugere pamentu aratoriu class'a prima; cortelu liberu cu gradina intravilana si jumetata jugeru gradina estravilana; 10 carausii gratis dela comuna pana la Becichereculu-mare; 7 orgii de paie pentru docinte si scola, avendu docintele a suportá darile pamentului.

Daca docintele nu voiesce a usufructuá pamentulu scolariu de 4 jugere, comun'a i-ofere anualminte pentru acel'a 50 f. v. a.

Recurentii au a-si instruí recursele conformu statutului organicu adresande si trimitiende comitetului parochialu in Jancahidu, si pana la terminulu alegerei a se presentá in un'a dumineca séu serbatóre in s. Biserica de acolo spre aratarea destaritatei lor in cantare, fiindu docintele si cantoru bisericescu

Jancahidu 26. Juniu, 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu protopresbiterulu: **Vinceniu Sierbanu**.

2—3.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a gr; or. confessionalu din *Dubesci*, protoprosbiteratul Hasiasiului, comitatulu Carasiului, se escrie concursu pana la **20. Iuliu st. v. a. c.** in care diua se va tiené si alegerea.

Emolumintele sunt: 114 fl. v. a. in bani gata, 36 meti de cucurusu in bómbe, 8. orgii de lemne din cari se incaldiesce si scól'a, 2. lantie de pamentu estravilanu fenétia, locuintia libera cu $\frac{1}{2}$ lantiu de pamentu intravilanu.

Recurentii au a tramite recursele lor instruate in sensulu statutului organicu, si adresate comitetului parochialu, parintelui protopopu si inspectoru cerc. de scóle, Georgiu Cratiunescu, in Belincz p. u. Kiszetó.

Dubesci, 11 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Georgiu Cratiunescu**, prot. si inspect. cerc. de scóle.

3—3.

Se escrie concursu pentru ocuparea posturiloru invetiatoresci la ambele scóle poporale din comuna *Siclau*, protopresbiteratul Chis-Ineului, comitatulu Aradului, cu terminu de alegere pe diu'a de s. Ilie adeca: pe **20. Iuliu a. c. st. v.**

Dotatiunea anuala va fi de o potriva pentru ambele clase si anume pentru una: a) salariu anuale 350 fl. v. a. b) spese pentru conferintie 5 fl. v. a. c) siepte orgii de lemne din care are a se incaldi si scól'a d) quartiru liberu, cu 2 chilii pentru invetiatoriulu si cu gradina de legumi e) tacs'a la mortu mare dela cei in mai buna stare 1 fl. v. a. ér dela cei cu stare pana la $\frac{1}{2}$ sesie pamentu 50 cr. v. a. si dela prunci mici 20 cr. v. a. — Totu asemenea si pentru ceealalta.

Dintre recurenti clericii absoluti, preparandii cei câte cu 4 clase gimnasiale — la alegere voru avea preferintia, potu insa recurge, si preparandi absoluti si cu testimoniu de cualificatiune.

Doritorii de a ocupá acestea posturi au a-si trimitte recursele lor instruate presciseloru stat: org: pana in 18. Iuliu a. c. la Prea On: D. protopresbiteru si Inspectoriu scolariu de cercu alu Chis-Ineului, Petru Chirilescu in Chitichazu (*Kétegyház*.)

Si in fine, fiesce care recurentu are a se presentá in susu amintit'a comuna in vreo Dumineca séu serbatóre in s. Biserica, spre a-si areta desteritatea in cantari si tipiculu bisericescu.

Siclau in 6 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine: **Petru Chirilescu**, protopresbiteru si Inspectoru scolariu.

3—3.

Pentru deplinirea postului de invetiatoriu la scol'a comunala elementara din *Lescovitia* se publica concursu, cu urmatórele emolumente:

1) 300 fl. v. a. salariu anualu; 2) 12 metri cubici lemne de focu; si 3) locuintia acomodata cu gradina de $\frac{1}{4}$ holda de pamentu.

Dela recurenti se pretinde ca se aiba calificatiunea pedagogica pentru scólele elementare populare, si se posiéda deplinu limbele serba, romana si magiara.

Recursele instruate trebuintiosu, si adresate catra inalutulu ministeriu reg. ung. de culte si invetiamentu, se se trimite comitetului administrativu alu comitatului Carasiu, in Lugosiu, pana in **15. Iuliu a. c. st. nou.**

Popovici m. p.

3—3.

Pentru vacant'a parochia *Furdea et filia Hasésci* din, prott. Fagetului, prin acést'a se escrie a 2 ora concursu cu terminulu pana in **29 Juniu st. v: 1878.**

Emolumintele sunt: Un'a sesiune urbariala de 32 jugere estravilanu, birulu dela 115 de casa cu stola usuata.

Doritorii, cari voiescu a competá pe acesta parochia, au recursele lor ale instruí conformu dispositiunilor stat. org: bisericescu si a le substerne Preaonoratului Domnu protopresbiteru Atanasiu Ioanovicu in Fagetu.

Furdea et Harsesci in 1 Iuniu 1878.

Comitetulu parochialu

In contielegere cu mine **Atanasiu Ioanovicu** protopresbiteru.